

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

— Cijena u prodaji 1 K 50 fil. —

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
Godišnja pretplata . . . . . K 72.—
Polugodišnja . . . . . „ 36.—
Četvrtgodišnja . . . . . „ 18.—
Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po
cjeniku.

— Цена у продаји 1 К 50 фил. —

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
Годишња претплата . . . . . К 72
Полугодишња . . . . . „ 36
Четвртгодишња . . . . . „ 18
За иноземство додати поштарину. Огласи
по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta št. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani. Hrvatske in srbske dopise je pošiljati le potom organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Naše stanje.

Teško brodu i onima, koji su na njemu, ako kormilaru ispadne kormilo iz ruke, i on nije kadar više brodom upravljati. Teško obitelji, ako glava više ne može upravljati kućom i njenim ukućanima. Prilike, u kojima živimo, učinile su, da je i javni namještenik izgubio sposobnosti, da ravna svojom kućom, da se za nju brine i opskrbljuje svoju obitelj. Materijalni je naš položaj tako dešperatan, da ga više ni oni najponosniji ne mogu kriti. To se opaža pogotovo u posljednje vrijeme, kad država proživljuje vanjske i unutrašnje trzavice, poradi kojih su cijene na tržištima dosegle nečuvenu visinu. Ne treba ništa više već uzeti, da u Hrvatskoj, u zemlji bogatstva i obilja, stoji danas jedan kilogram brašna 20 koruna.

U tome omjeru porasle su sve životne namirnice i roba. I dok razni špekulanti tjeraju i dalje nastojeći se preko noći obogatiti, jer ne znaju, što će im sutrašnji dan donijeti, javni je namještenik izgubio orijentaciju; njegova 6 godišnja praksa u trpljenju gladi, oskudice i odricanja jedva mu još pomože, i njemu izmiče iz ruke kormilo u upravi svoga kućanstva i opskrbljivača svoje obitelji.

† Ivo Bogdanić.

Kako smo već javili, umro je u petak dne 9. aprila o. g. Ivo Bogdanić, perovodja zemaljske blagajne za osiguranje radnika član središnjeg odbora SJN. u 24. godini dobe svoje.

Sprovod mu je bio u nedjelju dne 19. travnja u 3 sata poslije podne, a prisustvovali su mu uz rodbinu mnogobrojni drugovi javni namještenici zemaljske blagajne za osiguranje radnika, financije, financijske straže itd., a na čelu ovih korporativno središnji odbor SJN.

Osmrtnice su izdali uz rodbinu namještenici zem. blag. z. o. r. te središnji odbor SJN. i položili na odar vijence.

Prerana neumoljiva smrt pokosila nam je vrlo drug u naponu mladenačke dobe.

Premda mlad sudjelovao je na mnogo strana na kulturno-socijalnom polju ulazuci u taj rad sve svoje sile. U naj-

Odiela su već preokrenuta i ne daju se više preokretati, suvišni su predmeti već davno prodani, posljednje cipele doderane, šešir čišćen i bojadisan, rublje se raspalo, a prilike od dana u dan sve gore. Pa ipak interesi države traže baš sada ozbiljan i trijezan rad, žena i djeca videći oko sebe ovu raskoš i luksus, a u kući bijedu, počinju sumnati u sposobnost svoga hranitelja, a jadni činovnik sijedi i dobiva nabore po licu od neprospavanih noći i jalova razmišljanja. Pa još mu je uvijek dužnost prema državi prva, i opći interesi vrijedniji od njegovih ličnih interesa a u radu ga još uvijek pomože vjera i nada, da će i država prema njemu učiniti svoju dužnost.

Sastav koncentracione vlade.

Zagreb 25. aprila. Krvavi događaji u Subotici, sukobi između komunista i oružnika u Ljubljani, štrajk željezničara dadoše povoda, da pučanstvo nazrijevajući u tim događajima krivnju vlade, govori o nekoj skoroj promjeni kabineta. Tako se već pronijela ovdje vijest o nekoj konferenciji kod regenta i o sastavu koncentracionog kabineta. Današnje su novine tu vijest demantovale.

kraće vrijeme uspjelo mu je organizovati financijsku stražu, koja ga je u početku djelovanja SJN. kao odbornika izaslala u središnji odbor SJN. Baš u ovoj organizaciji istakao je svoju vrlinu, dokazavši, da nije kod organizacije dovoljna samo dobra volja, već da za takovu treba veoma mnogo temeljitosti. Pod njegovim uredništvom ugledalo je svjetlo stručno glasilo „Novine financijske straže“, čiju je redakciju vodio do svoje smrti.

Radio je djelotvorno i na podizanju i gojenju športa, te izdavao i uredjivao „Sportsku reviju“.

Uza sve to dospio je posvetiti se vlastitoj stručnoj nabrazbi, svršivši u redovitim rokovima pravničke ispite. Bio je naime uvjeren, da će svomu narodu moći koristiti više, što mu veća bude vlastita nabrazba.

Malo ga je tko poznavao u širim krugovima, jer ga je uza sve vrline osobito resila skromnost, poznat je bio tek u svojoj najbližoj okolini te uskom krugu svojih drugova i prijatelja, koji su ga svi štivali, cijenili i ljubili. Kolikogod je bio

Medjutim to govorkanje značit će možda ipak, da se nešto sprema. Momentan je položaj takav, da i državnici i narod imaju da bivaju samo jedan od dva puta i da se odluče i to brzo, kojim će poći. Jednim putem treba da pođu oni, koji hoće sačuvati državu, slobodu, nacionalni i socijalni poredak, a drugim putem oni, koji bi htjeli to promijeniti. Kolebanja u tome ne bi smjelo biti, jer bi oni, koji kolebaju, mogli okasniti, a odgovornost će za ono, što bi moglo doći, biti velika i teška. Uzmemo li pred oči osim toga vanjski položaj naše države, ne će nitko ni časa posumnjati, da se ne nalazimo u vrlo ozbiljnim prilikama. Političke nesuglasice i trvenja smetali su rad Narodnog Predstavništva kroz cijelo vrijeme, pa smo uvjereni, da će ozbiljnost momenta, u kojem se nalazimo, učiniti i tome kraj. I zato je valjda došlo do nekih kombinacija o koncentracionoj vladi, koje i ako još juče nijesu imale konkretne podloge, ipak znače želju, da se sve političke stranke slože u zajedničkom radu, da spase državu i njene interese. Koncentraciona vlada, u kojoj bi se postavila i dalje politička zabadaanja, došla bi u ovaj par vrlo nezgodno i pokazala definitivno, da su našim državnici preči vlastiti interesi od općeg dobra.

inače plodan na kulturno - socijalnom polju, radio i najvećim žarom i ljubavi za našu stališku organizaciju. Za žestokih progona vodstva SJN. i ako je bio na udaru vlasti, prema svom položaju, bez okljevanja pohrlao je u Ljubljano, da se sa bratskom slovenskom organizacijom stavi u sporazum glede načina borbe protiv taljanjeg bana Tomljenovića, koji je nasilnim načinom htjeo skršiti svijest javnog namještenništva.

Javljao se od vremena do vremena svojim člancima u „Našem Glasu“ dajući svojim drugovima pobude i poticaja na stalnost i gojeći među njima drugarsku svijest i solidarnost. Svojim dobro promišljenim i stvarnim predlozima dao je mnogo dobru ideju SJN. u njegovom radu i nastojanju oko staliških interesa.

Naglom i preranom smrću našega druga Ive Bogdanića izgubilo je javno namještenništvo požrtvornog, nesebičnog i skromnog druga, domovina žarkog redoljuba, a obitelj nježnoga sina i brata.

Neka mu je svijetla i trajna spomen!

Pragmatika.

Eno najvažnejših in najbolj perečih vprašanj za vse jugoslovansko javno uslužbenstvo je brez dvoma zakonita rešitev službene pragmatike. Vsaka vlada se ogiba rešitve tega vprašanja navadno z izgovorom, da so sedaj valutne in druge razmere tako neustavljene, da ne kaže preminjati zakone ter sklepati o prejemkih državnih uslužbencev, ker bi se novi prejemki morda že jutri izkazali zaradi naraščajoče draginje kot nezadostni ter bi utegnili povzročiti zopetno premembo komaj sklenjenega zakona.

Tako torej vlade sklepajo le provizorne ukrepe, ki naj vsaj za trenotek zadoščajo uradništvu. Medtem ko mi čakamo, da vlada sama predloži načrt nove pragmatike, ki naj bi uredila uradniško razmerje napram državi in nasprotno ter določila prejemke uradnikov, pa vlada uveljavlja zakone, ki „urejajo“ uradniško vprašanje v Srbiji, tudi na ozemlje pridruženih dežel. V našem glasilu smo brali tozadevne pritožbe naših carinarjev. Kričimo zaradi krivic, toda ne pomislimo, da je to le pravica v smislu predpisov, ki so veljali v nekdanji Srbiji in ki se uveljavljajo, ako pojde po volji srbskih radikalcev in naših prepričanih centralistov, polagoma za vse kategorije v vsej Jugoslaviji.

Pragmatika ima urediti pravice in dolžnosti uslužbenstva napram državi, kakor tudi dolžnosti in pravice države napram nameščencem. Ni pa treba, da bi uredila tudi vlišno prejemkov. Vsako delo naj bi bilo plačano po dnevnih cenah. Saj verižniki in privilegirani tabovi ne zahtevajo, da jim vlada s posebno pragmatiko določa cene, temveč jih določajo samoljubno, ter se v tem niti ne ozirajo na kako sramežljivost, še manj pa na dnevne cene! Določitev prejemkov državnih uslužbencev naj bi se pri sedanjih valutarnih in draginjskih razmerah iz pragmatike torej kolikor toliko izločila.

Nikakor pa ne sme javno nameščenstvo dopustiti, da se v pridružene dežele v Jugoslaviji uveljavljajo zakoni in običaji, ki so veljali za uradništvo v nekdanji Srbiji. To bi značilo popolno nazadovanje naših razmer, ki že prej niso bile idealne, vendar pa vsaj znosne, dočim bi nove bile naravnost nemožne. Odločni odpor proti vsakemu poskusu, da bi se nekdanji v Srbiji veljavni tostvarni predpisi razširili tudi na druge pokrajine, se mora pričeti koj v začetku. To priporočamo posebno našim poslancem, ki preradi pritrjujejo, da se nekdanji srbski zakoni brezmiselno razširjajo na področje vse države v napačni misli, da razširjajo nekaj res pristno-jugoslovanskega. Tak poskus bi našel gotovo strnjeno vse javno nameščenstvo, ki bi se znalo upreti taki nameri in braniti vsaj ono trohico pravic, ki so mu jih privoščile mačehovske vlade bivše Avstro-Ogrske.

V sledečih člankih naj slede v izveščku določbe, ki so „urejale“ uradniški stan v Srbiji. Naj jih naši čitatelji sami primerjajo z določbami službene pragmatike bivše Avstrije. Z lahkoto spoznao, kakšna naj bo prihodnja jugoslovanska službena pragmatika. Prišli bodo do zaključka, da naši novi pragmatiki nikakor ne sme in ne more postati vzor položaj uradništva, kakor je bil urejen v Srbiji.

Stanovsko razmerje javnih nameščencev v Srbiji ureja „Zakon o činovnicima građanskog reda i o stavljanju u

penziju sviju činovnika u opšte“ od 15. februarja 1864 (Srpske Novine 18. f. 1864). Navesti hočemo posamezne paragrafe, v kolikor se ne skladajo z našimi nazori, izčrpkoma v prevodu.

Občni del.

„§ 1. Svojstvo dejanskega (dejstvitelnog) uradnika se dobi s kneževim ukazom, s katerim se kdo imenuje na kako mesto v drž. službi.“ — Po tem določilo ima torej „svojstvo uradnika“ le, kogar imenuje knez ali sedaj kralj. Po pravilih pragmatike so pa smela imenovati uradnike nižjih kategorij deželna oblastva, višja ministrstva in šele najvišje cesar ali kralj. Svojstvo uradnika je bilo pripoznano tudi praktikantom.

„§ 2. Pravice uradnikove pričnejo z dnevom imenovanja, dolžnosti pa in s tem združene odgovornosti z dnevom, ko se je uvedel v posel dotičnega zvanja.“ — Določilo ni oporekati.

„§ 3. Pri imenovanju se mora paziti na odlično vedenje, sposobnost in na pridobljeno potrebno znanje.“

Določba je jako nejasna in lahko daje povod pristranostim. Sposobnost ni natančneje določena; predizobrazba se sploh ne zahteva, zadostuje „pridobljeno potrebno znanje“. Ni čuda, ako se je zgodilo, kakor zatrjujejo, da je sekcijski predstojnik postal pošten nekdanji čevljar. Glede dohodkov ga sicer ni bilo zavidati, ker bi mu bila njegova obrt prinašala mastnejše. Po § 4. se ne smejo sprejeti v državno službo tisti, ki so pod oskrbo, tisti, ki so udani strastem javne pohote (bljuda), pijančevanja, kvartanja in temu podobno, ali ki so bili obsojeni na kazni, s katerimi je združena izguba državlanske časti. Tujci se smejo sprejeti v drž. službo po kraljevem dovoljenju samo pogodbeno. Pogodba ne sme trajati dalje nego tri leta, a se sme po okolnostih obnoviti.

§ 5. Pri vstopu v drž. službo položijo uradniki predpisano zaprisego.

§ 6. Vsebina zaprisege.

§ 7. Zaprisega se polaga samo pri nastopu službe, kolikor z zakonom za kako mesto ali kako stroko ni predpisana posebna zaprisega.

§ 8. Pri povišanju na večja državna zvanja se pazi poglobitno na sposobnost in dotedanje primerno obnašanje. Službena doba ne daje nobene pravice na večje zvanje, in samo pri enaki zmožnosti ima daljša služba prvenstvo.

Tudi to določilo daje lahko povod, da se na višja mesta postavljajo osebe, mlajše po letih, ki so pa slučajno boljše opisane, po večalimanj vestnih predstojnikov, dočim se v službi lahko zapostavljajo pridni, marljivi in starejši uradniki, ki svojim morda mlajšim predstojnikom iz kakršnegakoli razloga niso — simpatični. Zlorabam se vrata odprta na stežaj.

§ 9. Če se je kdo sprejel v kako stroko drž. službe radi praktične pripravnosti za službo, ne dobi s tem pravice, da se pozneje postavi na kako zvanje!

Tudi to določilo ni zadosti jasno, ker se predvsem ne more vnaprej vedeti, kdo je zadosti pripraven (spreman) za eno ali drugo stroko. Njegova spretnost se more presoditi šele, ko je že dalje časa opravljaj službene posle, ako ima zadostno šolsko predizobrazbo in ako je z uspehom napravil predpisane strokovne preizkušnje. Tudi na podstavi teh določil je dana možnost, da se na drž. službena mesta postavijo moči brez potrebnih strokovnih vednosti samo zato, ker jih kak že služ-

bujoč nestrokovnjak-predstojnik kvalificira za „praktično spremne“.

II. Del.

Dolžnosti in pravice uradnikov.

§ 10. Vsak uradnik je zavezan točno in skrbno izpolnjevati dolžnosti poverjenega mu zvanja po zakonih, uredbah in službenih predpisih.

Določba je po sebi umevna, vendar bi morala polno veljati šele za uradnike, ki so si potrebno znanje v predpisih že pridobili ter to dokazali z že odpravljenimi preizkušnjami.

§ 11. Obnašanje uradnikov v službi in izven službe ter postopanje nasproti mlajšim in starejšim mora biti odlično, dostojno izobraženega človeka in uradnika.

Tudi tej določbi ni ugovarjati. Ker se pa po § 8. prav lahko dogodi, da višje mesto zaseda mlajši uradnik, postane tudi mogoče, da se vedenje mlajših nasproti starejšim vedno ne vpoštevava.

§ 12. Uradnik je zavezan izpolnjevati naloge, pristojne starejšim, toda po teh opuščenih, v katerem primeru pada odgovornost na starejšega, ki zapoveduje. Sodnikom se ne sme izdajati nalog v tem, kako naj se delo reši ali presodi.

Tudi ta določba se nam ne zdi dovolj jasna, ker vsak uradnik odgovarja za svoje delo in ne vemo, zakaj in v koliko bi mogel odgovarjati starejši za naloge, ki so sicer njemu pristojne, a jih nalaga mlajšim. Da pa sme predstojnik delo razdeliti in od podrejenih zahtevati, da ga izvrše, je v naravi službe same.

§ 13. Če je nižji uradnik mnenja, da je naloga, ki se mu je poverila, zakonu protivna, mu ni nič na poti, da zapovedujočemu oblastvu napravi svoje pripombe. V takem primeru se sme naloga zadržati v izvršenju, ako bi stvar ne bila nujna. Ob ponovitvi naloge po storjeni pripombi je uradnik dolžan nalogo brez odlaganja izvršiti. Samo tega, kar kazenski zakonik zabranjuje kot zločinstvo ali prestop, ne sme nižji uradnik na zapoved starejšega nikoli izvršiti ter je zavezan javiti svojemu višjemu oblastvu o taki dobljeni zapovedi. — Pomisleke bi pri tem imeli, kdo sme določiti, da je stvar nujna in kdo presoditi, ali stvar kazenski zakonik zabranjuje kot zločinstvo ali prestop.

§ 14. „Vsak uradnik je zavezan strogo čuvati uradno tajnost. Za uradno tajnost se smatra vse ono, kar je uradnik v službi in v svojem uradnem položaju zvedel, in iz čegar odkritja bi se mogel uspeh drž. službe obrezuspešiti, ali bi bilo drugače škodljivo za državo in njene interese ali za posameznike. Ta dolžnost traja tudi potem, ko je uradnik izstopil iz službe ali bil odpuščen.“

§ 15. „O stvarih, ki jih je uradnik zvedel v službi, ne sme na zahtevanje zasebnikov niti pričevati brez dovoljenja svojega predpostavljenega oblastva.“ — Kaj naj počne uradnik, ako je zvedel za „uradno tajnost“, ki je državi ali stranki v očito škodo? Ali naj tudi molči, ker se po § 13. ne more ravnati, če mu kdo za to ne da posebnega dovoljenja? Pojem „uradne tajnosti“ bi se moral določneje opisati.

§ 16. „Brez pristojnega dovoljenja ni dopustno nobenemu uradniku in tudi ne brez opravičenih vzrokov se tako oddaljiti od kraja svoje službene dolžnosti, da ne bi mogel priti v službo, kedar je potrebno. Kdor postopa temu nasprotno, pa ne more opravičiti svojega izostanka, se

kaznuje z ukorom ali z odvzetjem plače (§ 41.). Vendar pa, če bi kak važen posel zahteval, da je uradnik v službi (na dužnosti), ali bi mogla tudi nastati kaka opasnost od tega, ako bi uradnik ne bil v službi, pa bi pri vsem tem službo zapustil ter bi vzroki, zaradi katerih bi uradnik tako postopal, ne bili dovoljno opravičevalni, posebno pa, ako je uradnik tudi do tedaj bil slabega vedenja in nereden v službi, se sme izročiti v sodbo disciplinarnemu sodišču. Če pa uradnik, ki je izostal brez dovoljenja iz službe, ne bi prišel v službo osem dni ter ne bi opravičil svoje odsotnosti z dovoljnimi vzroki, se njegovo mesto z aktom ministrstva proglasi za izpraznjeno. Na enak način se proglasi za izpraznjeno tudi mesto tistega uradnika, ki izostane iz službe tri dni, ako se nahaja na kraju službe ter svoje odsotnosti ne opraviči. Če uradnik izjavi, da noče več priti nikakor v službo, se po treh dneh smatra njegovo mesto za izpraznjeno. Pri policijskih uradnikih se za službeno mesto smatra: za okrožnega načelnika njegovo okrožje, za okrajnega njegov okraj (srez), za druge uradnike načelstva pa kraj okrožnega urada, razven če službeno gredo v okrožje in izvršujejo kak posel ali službeno zastopajo okrajne uradnike. Istotako je za okrajnega pisarja in druge uradnike okrajne pisarne službeni kraj, kjer je okrajna pisarna razven ako tudi ti službeno idejo v okraj.“

Vse določbe tega § so preozkosrčne ter dajejo lahko povod največjim zlorabam, ako pomislimo, da sta kazni in presoja izročena le eni osebi (§ 41) ter sme na ta način ena sama oseba odločati o biti ali nebiti uradnikov. Ako ena sama oseba sme predlagati, da se uradnik po 8 ali 3 dneh odpusti iz službe — če namreč ni svoje odsotnosti opravičil z zadostnimi vzroki — postane stabilnost uradnika popolnoma iluzorna ter se ga postavi na slabjši nivo nego ga ima vsak zasebni nameščenec. O odpuščanju javnih uradnikov bi moral najmanj sklepati v to pristojni disciplinarni senat. Kot povod odpustitve pa nikakor ne sme biti enostavna odsotnost 3 ali 8 dni, katera se ni „dovoljnimi uzrocima opravdala“. Izraz „opravdati dovoljnimi uzrocima“, ki ga pri tem tolmači in uporablja vsakokratni neposredni predstojnik kot povod odpustitve, vsekakor ni zadosten.

§ 17. „Ako bi uradnik, ki se mu je dovolilo izostati, ne prišel v službo 15 dni po poteku roka, pa bi ne mogel opravičiti svoje odsotnosti, se smatra, da je službo zapustil in njegovo mesto se z ministr. aktom proglasi za izpraznjeno.“ — Tudi o tem velja, kar smo navedli pod § 16.

§ 18. „Uradnik, ki dobi novo določitev (opredelenje), a se tej ne odzove, ali če se je odredilo, da izvrši kak uraden posel, noče posla izvršiti, se smatra, da je zapustil službo in njegovo mesto proglasi dotični minister za izpraznjeno.“ To določilo je predrastično in pretrdo, ako se pomisli, da tudi v tem primeru sme razsojati sam samcat njegov neposredni predstojnik ter predlagati, da se ga z „ministr. aktom“ požene brez daljnih preiskav kratkomalo na — cesto.

§ 19. „Dovoljenje izostati (dopust) se daje samo v važni potrebi. Dovoljenje izostanka dajejo ministri v svoji stroki; pisarniškemu osebju drž. sveta in personalu glavne kontrole daje dovoljenje sam svet. Samo v primeru nujne potrebe, ki ne trpi odlaganja, smejo dajati dovoljenje predstojniki posameznih oblastev do

treh dni, ne računajoč v to tudi potovanja, pa morajo to potem poročati ministru v odobritev; drugače se pa tisti, ki zahteva dopust, obrača s prošnjo in navedbo potrebe, podkrepjene z dokazi, na predstojnika urada, ki to s svojim mnenjem predloži dotičnemu ministru ter počaka rešitve; vendar se prošnja za podaljšanje dopusta predloži neposredno ministrstvu. Razun rečenega smejo predstojniki oblastev na lastno odgovornost dovoljevati posameznim uradnikom po potrebi, da smejo izostati iz službe po pol dneva ali eden dan.“

Vsak čez tri dni trajajoči dopust je vezan torej na dovoljenje ministra samega. O letnih dopustih uradnikom, da se odpočijejo od trdega dela, ni govora; tudi se ne omenjajo dopusti za zdravljenje. Večkrat je dovoljenje takojšnjega dopusta neobhodno. Kaj potem, ako minister ne reši v teku treh dni prošnje; ali nastane tedaj neopravičena odsotnost v smislu prejšnjih §§ 16—18? Tudi te določbe pešajo vsaj na nemodernosti ter jih druga pragmatična določila daleko prese-gajo.

§ 20. „Če bi uradnik izvršil posel, za katerega je dobil dopust, pred rokom, ki mu je bil stavljen, in bi se nahajal v kraju, kjer izvršuje svojo dolžnost, se smatra, da je dopust prenehal in če ne priđe v službo, temveč čaka, da rok poteče, izgubi plačo za ta čas.“ — Ta določba ni niti v skladu s pojmovanjem izraza „dopust“. Saj pomeni dopust obenem tudi odmor od napornega dela.

(Dalje prihod.)

**Tovariši! Agitirajte za „Naš Glas“!
Nabirajte inšerate in prispevke za
tiskovni sklad ter pridobivajte nove
naročnike!**

Drugovima iz Hrvatske.

U posljednje je vrijeme bilo već i na skupštinama i u našem glasilu govora o nehaju i mlakosti javnih namještenika u Hrvatskoj prema Savezu i prema njihovim staleškim i drugarskim dužnostima. Oni, kojih se to ticalo, nису bili zadovoljni s tim prigovorima, a bilo je i takih, koji su ta spočitovanja ušutkavali i uvijali ne želeći nikome učiniti krivo i misleći, da ipak nije sve tako crno, kako izgleda. A ipak su ta spočitovanja bila svaki put na mjestu, i onaj, koji bi im prigovarao, mogao bi prigovoriti samo to, da je sve to dosad činjeno gentlemenški i veoma obzirno.

Kad sam ovih dana posjetio predsjednika SJN, taj se slučajno baš informirao o nekim poslovima, koje su bili preuzeli pojedini članovi Saveza, da ih riješe, pa se morao uvjeriti, da nije još ništa učinjeno. Tom je prilikom rekao: „Onda će se opet reći, da Savez ništa ne radi.“ Naveo sam tu njegovu opasku samo zato, jer je nijesam od njega prvi put čuo. Imao sam prilike već toliko puta u najbližej svojoj okolini, kad se radilo o sabiranju članarine, pretplati na naše glasilo ili o čemu sličnom, čuti istu primjetbu. I doista je tako. Tek se razilazimo u pojmu Saveza.

Oni, koji tvrde, da Savez ništa ne radi, uvijek misle, da Savez čine predsjednik i njegov odbor, a to je krivo. Savez smo mi, mi smo oni, koji ne radimo, a predsjednik i odbor i previše imaju

posla s nama. I svi mi, koji ne radimo u Savezu i koji mu spočitavamo nerad, osudjujemo samo sebe i dajemo sebi testimonium paupertatis. Posao je u Savezu podijeljen tako, da je u odboru koncentriran sav rad, koji ide za boljitkom svih javnih namještenika i za njihovim materijalnim i moralnim dobrom. Od ostalih se članova traži samo to, da svjesno vrše svoje staleške i drugarske dužnosti. — Pa još uvijek zapinje. Zapinje plaćanje članarine, zapinje rad kotarskih skupina, ne drži se naše glasilo, a još se manje za njega radi.

Ugledajmo se u tome u naše drugove iz Slovenije! Ili ne trebamo ni to. Pogledajmo radničke organizacije, pa se učimo od njih, što je staleška svijest, što je drugarstvo i što je zapravo organizacija. Svaki i posljednji član radničke organizacije prožet je sviješću o svojim dužnostima kao člana organizacije i on ne će tih dužnosti zaboraviti. Te su obveze zanj tako jake kao i obveze prema domu i obitelji. Pa ne samo, to. On svuda zborom i tvorom radi za svoju organizaciju, jer zna, kolika mu je korist od nje, zna, što znači to, kad stoji jedna cijela falanga njegovih ljudi, koji će se u svakoj potrebi založiti za njegova prava i postići uspjehe ondje, gdje on kao pojedinac ne bi smio ni pomisliti na kakav uspjeh.

SJN u ovo kratko vrijeme svoga opstanka može pokazati za ova teška vremena velikih uspjeha i samo radu toga Saveza ima se zahvaliti, da se javni namještenici još nekako drže, jer bi se inače bilo na njih posve zaboravilo.

Odbor je toga Saveza imao teških dana, teške borbe, žrtava i kušnje, ali je sve to preturio, jer je svijestan svoje dužnosti i jer je svoju ličnu korist manje cijenio od općega dobra svih nas. Medjutim zadaća ta još ni izdaleka nije gotova. Pitanje činovničko nije još ni s jedne strane riješeno, a želja je svih nas, da se što prije riješi. Iza svega toga ne bi smjelo biti u cjelome kraljestvu SHS ni jednog javnog namještenika, koji ne bi uvidjao potrebu i vrijednost organizacije i zajedničkog istupa, gdje se radi o obrani naših prava i naših zajedničkih interesa. Kad je tome tako, onda je zbilja najveći nehal, ako javni namještenici nису svi članovi Saveza i ako zanemaruju svoje članske dužnosti. A te su dužnosti tako neznatne, da će ih moći vršiti i posljednji javni namještenik. Članarinski su prinosi za današnje vrijeme tako neznatni, da se već ne mogu smanjiti, ako će Savez da pokrije bar najprimitivnije svoje troškove. Pa ti bi se prinosi mogli u pojedinim skupinama od članova ubirati tako, da članovi ne bi ni osjetili, a ne da se nakupi zaostataka, koje je onda mnogo teže uplatiti. — Članovi Saveza morali bi biti informirani o svemu, što radi odbor i pojedine skupine, pa je zato potrebno, da svaki bude pretplaćen na naše glasilo „Naš Glas“ i u njemu saradjuje.

Jedino glasilo organizacije, koja broji toliko tisuća ljudi od pera, ne bi smjelo oskudijevati na gradji i na vijestima iz svih krajeva države. U tome bi se glasilu imala raspravljati najraznovrsnija staleška pitanja, njima bi se imala zainteresovati javnost za činovnička pitanja uopće, pa bi zato trebalo „Naš Glas“ širiti i u krugovima, koji nису činovnički. Ne bi smjelo biti niti jedne kuće javnog namještenika, u koju ne dolazi naše glasilo, nijednog lokala ili čitaonice, koja ne bi taj list držala. Kod zagrebač-

kog odbora SJN. obrazovan je posebni novinski pododbor, kojemu su dobro došle sve vijesti iz svih krajeva. izvještaji o radu kotarskih skupina, ukratko sve, što je u vezi sa životom i radom javnih namještenika.

Ovo nekoliko riječi, koje su napisane u najboljoj namjeri, neka ne budu nikome previše oštre. Uvjereni smo, da će to biti posljednji put, da se ovako u glasilu mora žigosati neha za organizaciju. Vršimo svi svoju dužnost prema Savezu, pa možemo biti uvjereni, da će nam i Savez pokazati uskoro, kako samo zajednička borba donosi vidljivih uspjeha i da ćemo jedino ovako udruženi moći postići to, da će javni namještenik doći ipak u onaj položaj, koji ga u državi i zapada. — Dakle na posao!

Drugovi, vršite svoje staleške dužnosti, sabirajte pretplatnike i agitirajte svuda za „Naš Glas“!

Drago Vojska:

Kvišku srca!

V teških časih živimo. Draginja narasča od dne do dne. Naše plače nam ne zadostuju niti za najpotrebniju živila. Obleko in obutev si nabavimo le z največjimi težočami. Dosedanje vlade niso pokazale dovolj razumevanja za uradništvo, v katerem bi morale videti temelj države. S svojim nastopom je podpirala navadno velekapital ter je preveč popustljiva proti verižnikom in veletihotapcem. Medtem, ko moramo mi stradati, živijo ti luksurijozno. Cene smejo navijati poljubno. Vlada sklicuje enquete, kako bi se dalo draginjo omejiti. Vsi pričakujemo z nervoznostjo uspeha in priznati moramo, da se uspeh tudi pokaže vselej, žalibog na škodo našo. Po vsaki enketi se cene zvišajo, a kapitalist si polni žepe na naše stroške. Mi pa moramo za naše skromne zahteve čuti od vseh strani očitke, da smo nezmerni, da nismo nikoli siti in hočemo vedno več in več.

Pri tem svojem postopanju ima javnost prozoren namen: streti našo moč, našo slogo, vcepiti nam malodušnost, da bi obupali nad svojo močjo, se razcepili in s tem mi sami ubili svojo silo, da bi našo organizacijo nato brez vsakega truda uničili.

Naša sveta dolžnost je, da pokažemo vsem nasprotnikom, da se motijo in da se jim nikdar ne posreči streti našo slogo. Pokažimo jim, kaj zmoremo in kaj hočemo!

Oklenimo se zato trdno naše organizacije, podpirajmo jo z vsemi svojimi močmi. Naše geslo mora biti: Vsi za enega, eden za vse! Med nami ne sme biti malodušnosti in obupavanja. Zavedati se moramo, da je pravica na naši strani in da je bodočnost naša.

Zanašati se smemo vedno le na lastno silo. Pokazati moramo, da je ta sila tako močna, da je ne uniči nihče, sila, ki bode kljubovala vsem težavam in zmagala. Ne sme nas strašiti dejstvo, da nas vlada dovolj ne podpira. Nasprotno, ravno vsled tega moramo svoje sile napeti še bolj in ne odnehati prele, dokler ne dosežemo svojih pravic. Zato ne obupavati, ne tarnati, temveč delati pogumno naprej, dokler ne dosežemo popolne zmagel! Pravico do življenja imamo in živeti hočemo!

Drugovi, u svim gostionama i kavanama zahtijevajte „Naš Glas“.

Kooperativ javnih namještenika u Zagrebu.

Kad se unatrag nekoliko mjeseci pristupilo osnivanju Kooperativa (zadruga) konzumenata javnih namještenika u Zagrebu, nije dobar dio činovnika bio tačno upućen u to, što je zapravo taj Kooperativ i koja mu je svrha, premda je SJN nastojao i u svojim sastancima i na skupštinama i u pravilima odrediti, kakovo je to poduzeće i što mu je zadaća. Veliki je dio činovnika mislio, da je to zemlja obećana, u kojoj će teći med i mlijeko, da je to jedini izlaz i sredstvo, da se stane na put bijedi i oskudici činovnika. Članovi, koji su s tim nadama pristupili Kooperativu, stoje danas puni razočaranja i nezadovoljstva, nasiedaju onima, koji su od prvoga časa rogozorili protiv te socijalne uredbe, bacaju joj klipove pod noge i omeću na svakom koraku njen rad. Ima jedan dio javnih namještenika — a to se nažalost ne da prešutjeti — koji to čini svjesno iz Boga neka ih zna kakovih razloga. Drugi je dio, koji to čini iz neznanja i nasieda tako onima prvima. Na te prve ne bi smo se ni osvrtnali, ali za informaciju ovima drugima, koji nijesu upućeni, htjeli bismo reći samo nekoliko riječi.

Kooperativ se zasnovao zato, jer se htjelo zdravom trgovinom i dobavom robe u većim količinama na vrelu dobavit najnužnije životne i odijevne predmete javnim namještenicima. Htjelo se dakle stati na put lihvi i tjeranju cijena do absurda, koje nastaje time, što jedna te ista stvar prolazi kroz deset ruku, dok dodje do konzumenta, koji je onda mora dakako tako platiti, da svih ovih deset pretrglija gospodski žive i gomilaju kapital.

Kooperativ je dakle bio osnovan čisto na temeljima zadruga, koje su postojale i postoje već svuda, pa niti se mislilo niti se moglo misliti na kakovo prodavanje robe za bagatel, jer su prilike nažalost takove, da se roba i na vrelu mora plaćati skupo, mora se uz veliki riziko dobavljati ovamo i to u velikim količinama, pa će već ta činjenica biti dosta onima, koji onako bez razmišljanja i neosnovano nastoje omesti za nas ovako koristan pothvat. — Onda još nešto. Treba uzeti opet u račun prilike, u kojima se osnovao i u kojima radi Kooperativ.

Kad se ono zimu počelo najintenzivnije raditi oko toga poduzeća, doživio je i Kooperativ još prije nego je stupio u akciju jak udar zabranom djelovanja SJN. — I zmakla je dakle prilika, kad su se bar neki predmeti mogli nabaviti uz umiernenije cijene i osigurati ih za članove Kooperativa. Kooperativ je međutim nastavio svoj rad, svladavao stotine zapreka, koje su dolazile od državne vlasti i od drugud i napokon dotjerao dotle, da danas broji oko sedam tisuća članova s otprilike dvadesetiosam tisuća obiteljskih članova. Voditi dakle brigu oko opskrbe i odijevanja tolikog broja članova nije u današnjim prilikama mala stvar, što će morati priznati i oni, kojima je Kooperativ trn u oku.

Već sama količina brašna, koja je potrebna tim članovima preko godine izražena u kilogramima, pokazuje strašan broj. Za poduzeće, koje je zasnovano na

ovako širokoj osnovici i s ovako velikom zadacom, treba dakako novaca, da se roba može najednom nabaviti za sve članove i to na vrijeme, jer je cijena raste od dana u dan. Pa ipak uplaćeni iznos za dijelove članova iznosi do danas okruglo jedan i po milijun kruna. Pod kraj prošle godine doznačilo je ministarstvo ishrane svima zadrugama, koje vode brigu o opskrbi siromašnih slojeva pučanstva, neku svotu kao prometni kapital, pa je tako zapala i naš Kooperativ svota od pet milijuna kruna i naša je vlada dobila nalog, da tu svotu isplati. Međutim »činovništvu osobito skloni« bivši član Tomljenović ustručavao se, da isplati taj iznos, jer mu je institucija toga Kooperativa izgledala valida odviše demokratska, radio i rukama i nogama i napokon mu je uspjelo, da tu subvenciju od pet milijuna kruna obali na tri milijuna i ta je svota isplaćena tek sada, kad je cijena robe na tržištima poskočila desetorostruko. I da nijesu priskočili u pravi čas u pomoć neki novčani zavodi, ostali bi smo bez najelementarnijih živežnih sredstava, jer ih prosto ne bi smo više u tim količinama mogli dobaviti.

Danas ima Kooperativ na skladištu robu za otprilike osamnaest milijuna kruna, a sastoji od brašna (deset milijuna kruna), masti, sukna, platna, kave itd. Da se ta sva roba danas proda po dnevnoj tržišnoj cijeni, platili bi se svi neplaćeni računi Kooperativa i još bi se isplatila svakome članu za njegovih 200 kron, koje je uplatio, 1000 (slovima tisuća) kruna, što znači svakako dobro i racionalno gospodarstvo, a znači i to, da je ta roba članovima osigurana svakako uz daleko nižu cijenu, negoli je danas na tržištima.

Povlačiti kakovu paralelu ili govoriti o odnosima Kooperativa prema Udrugi javnih namještenika u pogledu aprovizacije bio bi jalov posao, jer ta dva udruženja nemaju u tome pogledu nikakvih dodirnih točaka. Središnjica je putem Udruge opskrbljivala živežem samo umirovljenike i još neke pojedine članove, a broj je svih tih dosizao otprilike 1200 članova, možda koji više ili manje, ali svakako ne će biti velika razlika. Središnjica je živež nabavljala u vrijeme zatvorene trgovine uz maksimirane cijene, često i rekvirirani živež, a Kooperativ radi danas uz otvorenu trgovinu sam bez pomoći vlasti, što se svakako ne smije smetnuti s uma. — Pa onda ovo je tek početak rada, a ovakovi se veliki pothvati tek s vremenom mogu razgriniti i pokazati svoje uspjehe. —

Iznijeli smo sve ovo ne zato, da ponovimo reklamu Kooperativu niti da se branimo od napadaja, već samo zato, da oni, koji nijesu upućeni, ne nasjedaju novinskim vijestima o Kooperativu, koje su tendenciozno i zlobno izmišljene, a potječu od ljudi, koji vole ovako mutiti, jer nijesu za realni rad.

Protivnika je imalo svako ljudsko djelo, pa zašto da ih nema i Kooperativ. A tko želi znati istinu, treba da zasluša obje stranke, da se sam informira o stvari, a zaznat će je u »Našem Glasu« i u Kooperativu samom. —

Jedan član.

Tovariši! Zahtijevajte po vseh lokalih, kamor zahajate, „Naš Glas“! Nabavljajte svoje potrebnosti le pri tordkah, ki inserirajo v „Našem Glasu“.

Ivan Volzhauscheg (Železniki):

Ugled finančne straže.

O ugledu finančne straže se je že toliko govorilo in pisalo — poprej še pod avstrijsko upravo in tudi sedaj, da bi bila vsaka beseda odveč. Toda ker se je bati, da ostane vse pri starem, morda se zasučje še na slabše, kakor kažejo razni znaki, naj mi bo dovoljeno, o tem predmetu izreči svoje mnenje, ki sloni na 24 letni službeni izkušnji.

Torej, v čem obstoja ugled javnega organa? Gotovo uživa oni večji ugled, ki ima višje dostojanstvo, to se pravi in razume — kdor je dosegel višji činovni razred. Ali to ni res! Vsaj v vsakem pogledu ne. Za boljše razumevanje naj se vzame paralela med orožništvom in finančno stražo. Zakaj ima orožništvo — zlasti na deželi, toliko večji ugled, kakor finančna straža? V prvi vrsti obstoja ugledna razlika v tem, da je orožniku, kateremu je razen mnogih drugih dolžnosti, katere pa pri prostemu ljudstvu niso in dostikrat tudi ne smejo biti znane, poverjena varnost imetja in življenja — dočim je službovanje finančne straže po naravi in ustroju zakonov skoraj skoz in skoz v zvezi s plačevanjem tega ali onega davka ali pristojbine. Več kot naravno je torej, da ljudstvo finančno stražo kot izsesovalce ljudskega premoženja (seveda v svoji nepoučenosti) sovraži, dočim toičznika kot varuha in zaščitnika spoštuje.

Nadaljni vzrok, da uživa orožništvo med ljudstvom ugled, dočim se ravno isto ljudstvo na finančno stražo ozira pomilovalno in s preziranjem obstoja v pravicah, katere smejo ali ne smejo uporabljati ti ali oni javni organi. Vsak orožnik ima pravico brez višjega ukaza v prisotnosti enega občinskega zastopnika v slučaju službene potrebe izvesti hišno preiskavo, če sta pa dva orožnika skupaj, pa niti te občinske priče ne potrebuje pri takem opravilu. In finančna straža? Najpoprej mora finančni stražnik svoj opravičeni sum potom zapisnikov uveljaviti, na višjo oblast poročati in prositi dovoljenja, da sme izvesti potrebno hišno preiskavo. Predno potem tako oblastveno dovoljenje dospe, je stranka že davno oddala oni predmet, radi katerega je bilo dovoljenje za preiskavo zaproseno. Tudi vse sledove je utegnila stranka izbrisati. Umevno je torej, da so take preiskave navadno brezuspešne, ali če se že majhen uspeh posreči, se zgodi to navadno le pri neizkušenih kršiteljih dohodarstvenega zakonika. Koliko boljših uspehov bi bilo, če bi imela finančna straža enake pravice z onimi, ki jih ima v takih ozirih orožništvo. Brezdvomno trpi ugled finančne straže radi omenjene zastarele prakse, ki je ne le državi in dohodarstvenim zakonom v škodo, ampak še več škoduje ugledu celokupnega zbora finančne straže. Seveda vpliva tudi gmotni položaj na ugled: orožništvo, akoravno ne sijajno, je bilo vendar vedno deležno boljših prejemkov, naj si bo že v gotovini, ali v drugih dajatvah.

Poglejmo samo nekoliko nazaj, zlasti v medvojni čas! Orožnikom je bila dana možnost, da so zadovoljno živeli, dočim je finančna straža — osobito v notranji službi — naravnost stradala. Prvi so dobivali obleko in obuvalo (tako tudi vojaško organizirana finančna obmejna straža in državni redarji), v tem ko so morali

člani finančne straže v notranji službi plačevati državi za cunje oderuške cene, če so si hoteli pokriti nagoto, dočim so prvo imenovani dobljeno obleko lahko za drag denar prodajali in včasih svoje družine zalagali z vojaškim živežem.

Tudi v novi državi se hoče očitno v tem oziru deliti dvojna mera, namreč za orožništvo in finančno stražo. Dočim vojaške oblasti še precej skrbijo za gmotni položaj orožništva (preskrba z uniformo, obuvalom, perilom, skupnim skladiščem po znižanih cenah za živež — in poleg tega z zvišano plačo — vide članek v »Slov. Narodu« z dne 5. februarja 1920 pod dnevnimi novicami, po katerem dobi novosprejeti orožnik 300 dinarjev = 1200 kron mesečno — finančna straža pa, na primer preglednik z ženo in 4 otroci pri dvajsetletni službi, 800—900 kron mesečno), so se finančne oblasti takorekoč v vsem zagrizle v predvojni avstrijski sistem. Namesto, da bi sedaj v času preustroja žalostni položaj finančne straže pomagali dvigniti na stopinjo, katero po svojstvu naložene jej službene dolžnosti in po višini zahtevane službene izobrazbe v polni meri tudi zasluži! Vsa čast orožništvu, ki si je znalo ugled dvigniti, s pomočjo službenih pravil in dobro jej želečih predstojnikov. Le tako je bilo mogoče se povzpeti do ugleda, ki ga danes uživa orožništvo. Ugled finančne straže pa bo trpel še naprej, če se ji po novem pravilniku ne bo dalo onih pravic, ki bi ne bile le njej sami, ampak tudi državi v korist, z drugimi besedami, če se bo še vedno vzdrževala praksa, da je treba finančno stražo voditi kakor dete za roko. Po starem sistemu se jej ne more ugleda nikdar izboljšati, pa naj posamezniki o njem pridigajo, kolikor morejo in hočejo.

Kako naj se povzpne do potrebnega ugleda na primer vodja oddelka, ki je oblagodarjen z mnogobrojno družino, zraven pa navezan na milost in nemilost trdosrčnih, finančno stražo sovražno gledajočih ljudi, proti katerim je primoran v dohodarstveno kazenskih zadevah postopati, ki mu torej nočejo življenjskih potrebščin prodajati, ali pa za živila zahtevajo cene, katerih revež ne more plačati? Kako naj tak vodja varuje svoj službeni ugled, če hodijo njegovi otroci raztrgani in v siromašnih cunjah, dočim je zadnjemu dninarju mogoče svoje otroke boljše oblačiti in hraniti, kakor pa v službi pri finančni straži ostarelemu trpinu?

Nazadnjaškemu varčevanju naj se naredi ravno pri finančni straži konec za vselej! Država naj bi svoje najbolj obsovažene uslužbenke plačala tako, da bi jim bilo mogoče živeti (ne samo životartiti) brez odvisnosti, potem pride ugled sam ob sebi.

»Samopomoč« ne zadostuje. Treba bi bilo posebnega skladišča za samo finančno stražo, kjer bi dobivala za primerne cene vse potrebščine, brez odvisnosti od trgovcev, kmetov, rokodelcev itd. z eno besedo, proti vsaki zunanji odvisnosti oborožena. Če je mogoča skrb za orožništvo, zakaj bi ne bilo tudi finančni upravi mogoče za finančno stražo skrbeti v isti meri? I.e v popolni neodvisnosti od strani strank se dvigne ugled na potrebno in zaželjeno višino.

Brez organizacije in brez stanovskega lista je izboljšanje naših razmer nemogoče!

Arvon:

Boj z zmajem.

To je namreč boj z draginjo. Če bi ne bila stvar tako prokleta resna, kot je, smeli bi reči, da postaja že komična. In sicer v jako visoki meri.

Vsa ta gonja spominja zelo na konjsko dirko. Stanovi drve na konjih najrazličnejših pasem; vsem; na čelu pa nedohitljivi in univerzalni gospod Draginovič s sarkastičnim posmeškom okrog svojih nenasitnih ust. Včasih se zvito posmehlja in zaustavi malo svojega „angleža“ v vrstah dirjajočih pa završi upehani magoslavni „hip hip hurá“, ko se približajo hovi pol ali nizlokrvni konji za pol gobca zmagovalcu. Še par napetih skokov, in Draginovič bo poražen. Do tega pa ne pride, ker požene gospod Draginovič „pravočasno“ svojega konja neusmiljeno v podvojeni galop. Morda pade še tu na tam par kletvic, potem se pa dirka nadaljuje spet tiho. Do kam? Kako dolgo se?

Primeru draginje s konjsko dirko je rabil že drug člankar pred nami, in naš namen je bil naslikati to primeru.

Mi si dovoljujemo drugo, bolj domačo; konjske dirke so namreč tuje.

Vsi, ki poznajo ljudsko mitologijo, vedo, da so imeli zmaji vsaj sedem glav ter so stanovali ponavadi v brlogih poleg prestolic, da so držali v šahu vso kraljevino. Letno so zahtevali toliko in toliko mladih devic kot tribut za želocec. (V tem so se razlikovali od gospoda Draginoviča, ki požira vse, kar količkaj miga.)

Junak za junakom je prišel, da bi odsekal zmaju srednjo glavo, zakaj vsaka druga operacija je bila smrtonosna junaku. Mesto odsekane stranske glave je zrasla takoj najmanj ena nova, ponavadi večja od prve. Ko pa je padla srednja glava, se je zvalil zmaj po tleh, in zasmrdelo je do neba. Junak pa je dobil eno, ampak tudi najlepšo devojko, in to ne za želocec, temveč zato, da je delil z njo prestol in vladal srečni narod, ki je pil iz naprstnikov, jedel iz rešet itd., itd.

Posnemimo vso navlako ljudske fantazije s te pravljice in ostane nam prepričanje, da je naravnost izključeno, da bi bili ti zmaji kaj drugega nego draginja, tako frapantna je podobnost. V tistih srečnih časih je bilo ljudstvo gotovo dvakrat bolj ogorčeno, če je krava s teletom poskočila od pet na šest krajcarjev, nego je danes konzument, če se podraži obleka od petsto na šest tisoč kron. Dovolj primer in modrovanja o starih časih!

Draginja je res stoglav nestvo, pri katerem smo videli dozdej samo diletante, ki so govorili nekaj o odpravi. Pridno so sekali glave, skrbno so pa pazili, da ne ranijo srednje, zakaj dozdej so odpravljali draginjo navadno taki junaki, ki jih je odprava draginje „skrbela“. Beogradske vlade so se napenjale na vse moči, da naravnost zazidajo srednjo glavo. Ta politika je pa bil dvorezen nož, ki ga je zasmehovani konzument obrnil proti vladi sami!

„Dobro, če se ne smemo lotiti vprašanja, kaj in zakaj je draginja, če ne smemo dajati tozadevnih nasvetov, če pri določitvi cen za mleko, moko in meso prezirate mnenje uradništva, obrtnikov in delavstva, če pri določitvi cen za industrijsko blago in stroje, čevlje in obleko ne vprašate za mnenje uradništva in delavstva, kmetov in drugih konsumentov,

dobro, potom nas to ne briga već. Naša edina skrb ostane, da zmanjšamo do najmanjše mogoče mere razdaljo draginje, ki je vedno večja vsled prepočasnega dohajanja različnozvanih doklad k plačam.

Tako je vsaj izjavilo uradništvo, in gotovo je, da bodo drugi sloji sledili vzgledu, ki postavlja plačni sestav na popolnoma novo podlago. Povišanje mirovni plač je samo producentom dobrodošla prilika, da zvišajo draginjo. Zato je bilo treba vreči mirovne plače in draginjske doklade v koš. Mesto teh zahtevajmo danes neko nedoločeno vsotoosnovnico, ki jo imenujemo vsakomesečni eksistenčni minimum in sprejmimo načelo avtomatičnih povišanj.

Pravico do eksistenčnega minimuma vsak, kdor živi in dela, torej jo je treba dati vsem nameščencem brez izjeme. Nadaljnjo diferenciranje je potem v tej smeri postranska stvar.

Ker se mora določiti eksistenčni minimum mesečno, je jasno, da nas more prehiteti draginja največ za trideset dni.

Našli se bodo seveda ljudje, ki bodo trdili, da se s tem postopanjem podvoji tempo in višina draginje. To utegne biti res — po sedanjih skušnjah — ali v to se konsument — na primer uradnik — ne sme spuščati, ker bi ga nihče ne poslušal.

Uradništvo je pokazalo dovolj dobre volje, pomagati pri znižanju draginje; s svojimi zahtevami je bilo vedno zadnje; nešteto krat je nakazalo edino pot, po kateri se da doseči znižanje draginje, nakazalo to edino pot, ker ni imelo pravne moči, izvesti znižanje draginje samo, nakazalo to edino pot vladi, ki ima vso moč, da izpelje problem valutne reforme, ki je srednja glava našega zmaja.

Trditev, da je kak drug poskus znižanja draginje uspešen, je zapravljanje časa, zakaj draginja danes že dolgo več ne izvira iz obilice denarja v prometu, kot med vojno in po prevratu, temveč iz inpregnacije našega trga po cenah svetovnega trga. Ko bo naš denar postal „zdrava“ valuta, ko se bo dvignil do nivoja lir in francoskih frankov — pogoje za to ima — padla bo tuči draginja, in še to samo, če bo vlada imela odprto oko; in če pa še takrat ne, posebno če bo zapora mej še v veljavi, ker bo odpadel v tem slučaju faktor, ki se ga boji producent, tudi če se sicer ne boji nobene vlade, namreč konkurenca.

Namen naših reformiranih zahtev, s katerimi sprejemamo za podlago prejemkov neznanko, katero nazivamo vsakomesečni eksistenčni minimum in katero mora prejeti vsak nameščenec, je:

1. Ustvariti sistem avtomatičnega povišanja in znižanja plač, kakor zraste in pade draginja.

2. Prisiliti vlado, da prime za vsako bilko, in bila to tudi od nas nasvetovana pot, da reši problem neskončnega naraščanja draginje. Prisiliti jo, da se posluži moči, ki jo ima in v čemer jo bo podpirala vsa ogromna masa konsumentov, če se potem imenuje to reševanje problema zaplemba premoženja; ali davke na vojne dobičke; ali obešanje navijalcev cen, ki silijo maso v štrajke; ali proglašenje našega denarja za zdravo valuto in izvajanje ter proglašenje, ali vse skupaj, to je skrb vlade, v katero se uradnik po dosežanjih izkušnjah ne sme vmešavati.

Kakor pa stoje stvari danes, je zmagati že vedno živ in smrdi do neba že zdaj.

Bez organizacije i stališkog glasila ne možemo postići poboljšanje svog materijalnog položaja.

Iz Saveza javnih namještenika u Zagrebu.

Središnji odbor SJN, održao je dne 21. aprila svoju sjednicu, u kojoj je medju ostalim razpravio pitanje o povišici beriva i poboljšanju materijalnog položaja JN., prema zaključku opće skupštine JN.

Zaključeno je, da se uputi gospodinu banu pretstavka molbom, da je predloži Ministarskom Savetu u Beogradu na hitno i povoljno riješenje. U toj se pretstavci moli Ministarski Svet, da do 15. maja o. g. uvaži ove naše zahtjeve:

1. Umjesto sadanjih decembarških dodataka na skupoću, neka se sa danom 1. aprila o. g. dopitaju svim aktivnim i umirovljenim javnim namještenicima beriva, koja su postojala prije 1. decembra 1919. t. j. plata, stanarina i prijašnji dodaci na skupoću, te da im se ta beriva isplaćuju u četverostrukom iznosu.

2. Za nabavku odijela i obuće neka se dopita svakom javnom namješteniku i to oženjenom 4000 K, a neoženjenom 3000 K, a za svako dijete po 500 K.

3. Neka nam se prema spomenici centralnog saveza javnih namještenika od 24. augusta 1919. vrati protupravno oduzeta pogodovna vožnja na željeznicama i parobrodima tako, da 75% popust za karte III. razreda daje pravo vožnje u II. razredu.

4. Neka vlada izdašno podupre našu aprovizacionu organizaciju t. j. Kooperativ konzumenata javnih namještenika bezkamatnim kreditima.

5. Da poduzme nužne korake, kako bi se javnom namjeshenstvu u slijedećoj kampanji osiguralo brašno za čitavu godinu, te isto nebi bilo tečajem godine izvrnuto izrabljivanju špekulanata kod nabave najnužnije namirice, a to je kruh.

6. Neka izda shodne odredbe, da se povišice u istom omjeru podjele i općinskim činovnicima i namještenicima po njihovim općinama, a u koliko je ovima nemoguće snositi te terete, neka im se povišica dađe iz državnih sredstava.

U pretstavci se moli gospodina bana, da se svojski založi za ispunje ovih zahtjeva kako bi se javnom namjeshenstvu omogućilo nesmetano i bez nesnosnih briga posvetiti se svojim zvaničnim dužnostima.

Pretstavka svršava ovim riječima: Izvolite uvažiti, gosp. bane, da javno namjeshenstvo u borbi za poboljšanje svog materijalnog položaja troši velik dio svoje energije, koju bi trebalo i te kako posvetiti interesima naroda i države.

Uvjereni smo, godpodine bane, da ne ćete dozvoliti, da javno namjeshenstvo padne u takove prilike, gdje bi moralo tjerano bijedom i gladom protiv svoje volje opet borbeno istupati u svrhu polučjenja najnužnijih sredstava za život i time izazivati trzavice u mirnom radu za sveukupni javni interes.

Stanovi za javne namještenike u Zagrebu.

Budući da se u Zagrebu nalazi veliki broj javnih namještenika bez stana, a

veliki dio činovnika, koji su već pred dulje vremena premješteni ovamo, otputilo se prošle sedmice posebno odaslanstvo SJN. gospodinu banu i zamolilo sljedeće:

1. Da se do daljnega obustavi svako podijeljivanje stanova privatnim osobama i da se raspoloživi stanovi podijeljuju isključivo javnim namještenicima.

2. Da se javnim namještenicima u buduću podijeljuju stanovi ureda radi eventualno putem rekvizicije.

3. Da se delegatima SJN. dade pravo, da uz sudjelovanje službenih organa izpituju pravo boravka pojedinih obitelji na teritoriju grada Zagreba.

4. Da se u odbor za izgon stranaca sa teritorija grada Zagreba uvrste dva člana SJN.

Gospodin je ban obećao odaslanstvu, da će udovoljiti na posljednje tri točke njihovih zahtjeva, a prvu točku ne može momentalno ispuniti bez posebnih predradnja. U povodu toga izdao je SJN. preglas u svim zagrebačkim dnevnicima u kojem pozivlje sve državne i zemaljske činovnike i namještenike bez razlike struka da do 23. o. mj. predadu SJN. točne podatke, da im se uzmogne pribaviti dolični stan.

Uredjenje beriva javnih namještenika.

Na predstavku javnih namještenika upravljenu preko g. bana Minist. Savjeta, primio je S. J. N. od gospodina bana slijedeći odgovor: Savezu javnih namještenika u Zagrebu. Pozivom na ovamo podnešenu predstavku u stvari postavljenih zahtjeva, minimuma potreba za uzdržavanje u današnjim prilikama, saopćuje Vam se, da je ista otposlana gospodinu ministru predsjedniku sa toplom preporukom. U Zagrebu, dne 24. travnja 1920. Dr. Laginja, v. r.

Hitna pomoć javnim namještenicima.

Usljed toga, što javno namjeshenstvo ne raspolaže s dovoljno sredstava, da si momentalno nabavi najpotrebnije živežne namirnice i odijela, sastao se na poticaj nekih članova juče (28. aprila o. g.) odbor S. J. N. na izvanrednu sjednicu, u kojoj je svestrano pretresen očajni položaj državnih namještenika i stvoren zaključak, da se zamoli podijeljenje hitne pomoći u formi predujma svim javnim namještenicima. Stvoren je zaključak, da se pošalje posebno odaslanstvo g. banu sa molbom, da se taj predujam smjesta isplati javnim namještenicima u onom iznosu, u kojem je zatražena u posljednjoj pretstavci nabavna pripomoć. Povratiti bi se imao taj predujam, kad bude doznačena nabavna pripomoć ili kasnije, kad se prilike srede u mjesečnim obrocima. Javno se namjeshenstvo nada, da će mjerodavni faktori shvatiti prešnost rješenja ove pretstavke, pa da neće pomoć i ovaj put prekasno stići. Detaljnije o toj sjednici donijet ćemo u slijedećem broju.

Uredjenje službenih odnošaja gruntovničkih namještenika.

Savez javnih namještenika primio je od više gruntovničkih uradnika pretstavku za uredjenje službenih odnosa gruntovničkih namještenika, koju je kao opravdanu predložio Predsjedništvu kr. zem. vlade s molbom, da se taj odnošaj što prije i što pravednije uredi. U pretstavci ističe se nezadovoljstvo gruntovničkih namještenika s uredbom Ministarskog Savjeta od 13. I. 1920. proglašenoj

u Narodnim Novinama br. 65. od ove godine. Ističe se napose, da se iz gruntovničkoga statusa brišu svi oni, koji su nepravedno uvršteni u VIII. činovni razred, a na njihova mjesta da dodju oni gruntovničari, koje to mjesto po pravu pripada. Naredba kr. zem. vlade od 18. II. 1920. br. 4150 ima se preinačiti onamo, da se posljednje dvije alineje § 1. potpuno izostave, a mjesto njih uvrsti ustanova, da kandidat za vrijeme vježbe dobiva primjerenu pripomoć, a nakon položenog ispita stupa u XI. činovni razred. Praksa ima trajati 6 mjeseci. Prema tome imadu se imenovati po tom redu svi gruntovni činovnici, koji danas služe, i prema broju godina uvrstiti u činovne razrede. U predstavci su svi ti zahtjevi na široko obrazloženi.

Tovariši! Rešite poslane Vam položnice pozabljivosti in obnovite žnjimi naročnino!

Vestnik.

Obćni zbor „Društva drž. uslužbenecv kraljestva SHS za slovensko ozemlje“ v Ljubljani se vrši 11. maja t. l. ob 7. zvečer v dvorani Mestnega doma z dnevnim redom, ki je bil že objavljen. Vsaka učlanjena organizacija naj se ga udeleži po imenovanih delegatih! V slogi leži naša moč in boljša prihodnost.

Predsedstvo.

Odborova seja osrednjega društva se vrši 10. maja t. l. ob 8. zvečer v običajnem lokalu. Gg. odborniki in odbornice naj se je blagovoljno radi važnosti polnoštevilno udeležiti.

Predsedstvo.

Društvo carinskih uradnikov v Ljubljani opozarja ponovno vse svoje tovariše člane, naj se v vseh stanovskih zadevah obračajo na društveni odbor. Na ta način dobi odbor točen pregled o vseh težnjah svojih članov ter potrebno ukrene, da se bodo upravičene zahteve tudi vpoštevale. Pri tej priliki povdarjamo vnovič, da nam je le tedaj računati na vidne uspehe, če se vsi člani zavedajo pomena organizacije. Zajedno se naprošajo člani ozir. zaupniki, da so vedno v najožjem stiku z društvom. Oni člani ozir. zaupniki, ki so še v zaostanku s članarino, so naprošeni, da svoj obolus prispevajo. Maribor, Damofeld, Boh. Bistrica, Radgona, Versec, Vrhnika! S smotrenim delom dosežemo zaželjene uspehe in svoj cilj.

Rad Narodnog Predstavnštva. Politička trvenja medju strankama u Narodnom predstavništvu već su, čini se, dodijala i onima, koji su ih do sada izazivali, pa se već kod mjerodavnih krugova uslijed ozbiljnog položaja opaža težnja, da se brzo i pravedno riješe akutna socijalna pitanja, srede prilike u unutrašnjosti zemlje i odstrani sistem protekcije i pogodovanja pojedincima. Ima prema tome nade, da će se napokon okupiti svi narodni elementi za složan istup i za saniranje socijalnih pitanja, koja se više ne mogu odgodjati.

Porez na ratne dobitnike. Ministar je financija dr. Janković podnio spomenicom Nj. V. regentu predlog zakona o porezu na ratne dobitke, kako je primljen prošle godine u Narodnom Predstavništvu. Prema izvještaju ministra financija finansijski se položaj zemlje neprestano pogoršava. Dnevni deficit iznosi 5 milijuna dinara. Regent je zakon odobrio,

to je isti štampan 8. aprila o. g. u Službenim Novinama i potpisan po svim ministrama.

Draginjske doklade državnih cestarijev. Po vseh naredbah, ki so izšle glede izplačila draginjskih doklad državnim nameščencem, imajo tudi drž. cestariji pravico do prejemka teh doklad, kakor vsi ostali drž. nastavljenici. Toda žalibog, za cestarje je izjema. Merodajni faktorji so bili menda mnenja, da tisti, ki več in težje dela, manj potrebuje. Zatorej so cestarjem šele sedaj — na pritisk njihove organizacije — izplačali za tri mesece po 25% od novemberskih prejemkov. Mesto drž. cestarja je uradno razpisano, prednost imajo certifikatisti in invalidi. Toda dosedaj se ni še nihče oglasil za to razpisano drž. službo, ker za 60 K stalne mesečne plače ne pojde nihče od sedmih jutraj pa do sedemnajstih pop. na cesti ob lepem vremenu požirat prah, ob gradnem pa blato strgat. Ako preti pri izvanrednem deževju povodenj, se mora cestar ponoči napotiti k mostovom, krajem, kjer so se utrgale razne plasti na cesti itd. Vedno in vedno, ob najslabšem in lepem vremenu mora biti cestar na cesti. Drž. cestariji imajo stroge drž. predpise za cestno službo — kakor jih imajo tudi drugi drž. uslužbenci — za svojo odgovorno službo. Zatorej pa smejo pričakovati, da se jim izplača enaka draginjska doklada.

Učiteljski štrajk u Gorici. U Gorici stupili su pučko-školski učitelji u štrajk u znak protesta, što im se već od mjeseca veljače ne isplačuje skuparinski doplatak.

Isplata novih beriva učiteljima u Zagrebu. Radnje za reguliranje plaća pučkim učiteljima dovršene su, pa je zagrebačkim učiteljima ovih dana isplaćena razlika beriva za vrijeme od 1. decembra 1919 do 1. maja 1920.

Otvorenje centralne djačke menze u Zagrebu. U srijedu 21. aprila otvorena je oficijelno novo uređena centralna djačka menza, koja će prehranjivati uz vrlo povoljne uvjete ili besplatno oko 600 djaka.

Uradovanje v »Samopomoči« v Ljubljani je — slovensko! To je samo ob sebi umljivo. Nekateri jugoslovanski javni nameščenci pa imajo žene, ki zahtevajo, naj bi se z njimi uradovalo nemško, češ, da slovensko ne znajo govoriti. Te famozne dame zahtevajo, da mora znati zadružni uradnik ali uradnica vsaj dva jezika, medtem ko znajo same, milostive! soproge višjih uradnikov! komaj svojo dialektno nemščino. Dotičnim gg. soprogom, članom »Samopomoči« bodi torej povedano: v »Samopomoči« v Ljubljani se govori, naroča, uraduje izključno slovensko. Žene jugoslovanskih javnih nameščencev naj se nauče slovenskega jezika, kakor smo se mi morali naučiti nemščine. Če imajo te žene pretrde možgane, naj ostajajo lepo doma! Pošiljajo naj svoje uslužbenke s slovensko spisanimi naročili, da sploh ne bo treba govoriti. Iznebili smo se pravkar zagriženih Nemk in nemškutark, ne bomo pa trpeli, da bi nam po naših trgovinah in po naših ulicah žene jugoslovanskih javnih nameščencev znova širile nemškutarkenje! To zahteva čast države in uradništva. Tovariši naj sami pazijo na svoje žene, ki se ne morejo otresti nemških arogantnih manir! Pa brez zamere.

»Samopomoč« v Ljubljani oddaja svojim članom od 3. t. m. nadalje po 5 kg

Vedno
najnovejše

Od
dobrega
najboljše

Specijalna
modna in športna trgovina
:: za gospode in dečke ::

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.

bele in po 1 kg krušne moke na osebo. Vrstni red: 350 številka na dan. Dalje so na prodaj brez vrstnega reda stedeča živila in potrebščine: Lug, poper, Enrilo, slanina, ječmen, ješprenj, kaša, slive, orehi, rozine, cvebe, cikorija, slivovka, rum, kis. olje, sol, cimret, toaletno in pralno nilo, paprika, žbice, piment, paradižniki, veznice črne in rujave, naramnice, smokve, pralni prašek, sidolin v st., sidolin v skatli, sidolin v prahu, pasta, sveče kom., kava (Ceylon), kava (Peri), metle, jajca, rožiči, Rog. slatina, hruške, vžigalice. Člani naj doma napišejo na listek, kaj naročajo in naj listek izroče nakazovalki.

Tako se ničesar ne pozabi, delo gre hitreje izpod rok in nakazovalki ni treba šele izpraševati, popravljati in dostavljati!

„Samopomoč“ v Ljubljani kupuje vsakovrstna živila in druge potrebščine v vsaki množini. Tovariši se prosijo, da polzvedujejo po takem blagu in posredujejo v prilog zavoda, ki deluje v korist vsem javnim nameščencem. O zalogah, oziroma ponudbah naj se poroča naravnost „Samopomoči“ v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5, ki poravna radevolje vse stroške.

Vzajemno podp. društvo v Ljubljani

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Posojila na osebni kredit: 6% —
Posojila na hipoteko: 5 1/2% —
Mesečna odplačila. Ranžijska posojila na več let; mali vračevalni obroki.
Pisarna: Kongresni trg 19.

Uradne ure od 8. do 12. ura. — Prospekti brezplačno na razpolago. — Rezervni sklad nad 500.000 K. — Hranilne vlogo 3 1/2%.

Westinghouse
Watt
Hremenezky
Metax
Eksport & Import

Važno za uradnike!!

VZAJEMNO PODPORNKO DRUŠTVO V LJUBLJANI R. Z. Z. O. J.
Kongresni trg št. 19.

dovoljuje ranžijska posojila; na te opozarjamo zlasti one uradnike, ki imajo dolgove v Nemški-Avstriji. Ti si s takojšnjo poravnavo dolgov lahko veliko pridobe na valuti. Vso tozadevno transakcijo izvede zadruga sama in sicer brezplačno in le proti povrnitvi naraslih stroškov. — Prospekti na razpolago!

Proti: sladkorni bolezni, bolezni jeter in ledic, oteklini želodca in čreves, kroničnemu katarju želodca in čreves, želodčnemu kamenu, hemeroidom in bolezni mehurja, putiki in debelosti. Je najboljšo sredstvo naravna zdravilna mineralna voda „rogaška slatina“.

Rogaška slatina

največje in najmodernejšo zdravilišče v Jugoslaviji, hidrotterapija, elektroterapija, inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, solne, smrečne, parne, zračne, solne kopeli in kopeli z vročim zrakom.

Vojaška godba (42 moških, med njimi absolvirani konservatoristi). Za vsakovrstne zabave je preskrbljeno kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. Umetniški koncerti, tombole, plesni venčki, gledališke predstave, kino, izleti itd. — Sezija od 1. maja do 15. oktobra 1920.

RAVNATELJSTVO.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

je ustanovila oddelek za

življenjska zavarovanja

Sprejema: V življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg 33.

Ceniki in pogoji z obrat. pošto brezplačno.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

17-3

Modni salon Stuchly - Maške LJUBLJANA,

Zidovska ul. 3,

Dvorski trg 1.

Priporočamo veliko izbiro najnovjših svilenih klubukov, čepic in slamnikov za dame in deklice.

Popravila točno in ceno.

Žalni klubuki vedno v zalogi.